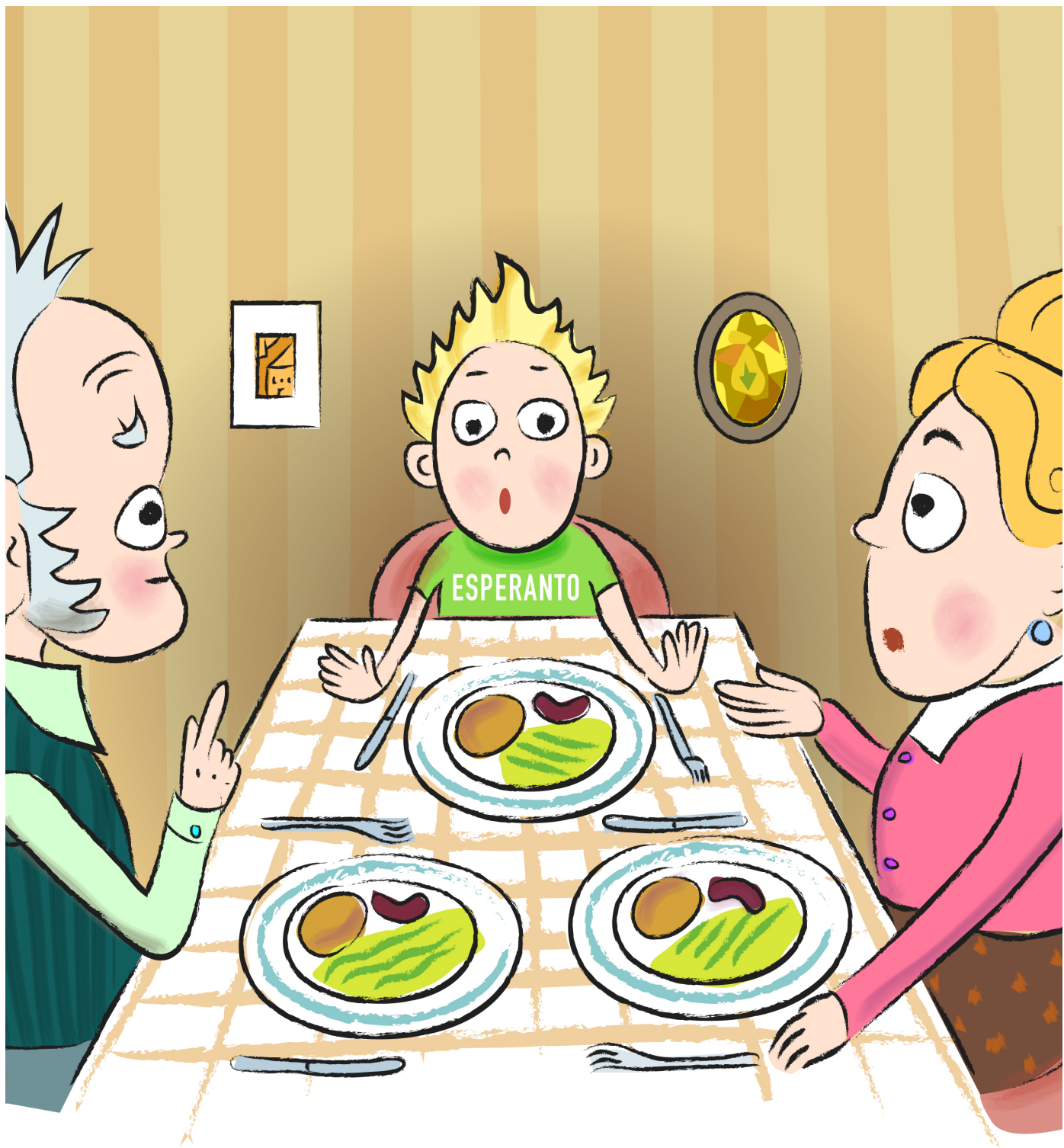

Уроци 2

 Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само гледната точка на автора, поради което Комисията не може да бъде отговорна за каквато и да е употреба на информация, която излиза тук.

La tuta enhavo, se ne estas indikite ie eksplicite io alia, apartenas al *lernu.net* kaj estas publikigita sub la permesilo *Krea Komunajo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda*.

<https://lernu.net/instruado?lang=bg>

▼ Граматика

Прилагателни

Всички прилагателни име имат окончание **-a**:

bela = хубав

granda frato = голям брат

malgranda fratino = малка сестра

Винителен падеж

Есперанто има само два падежа, именителен и винителен. Винителният падеж се образува с окончанието **-n**. Използва се за обозначаване на обекта на преходен глагол (лица или неща, по отношение на които глаголът действа):

Kiun mi vida? = Кого виждам?

Mi vida amikon. = Виждам приятел.

Не използвайте винителен падеж с глагола **esti**.

Прилагателните се съгласуват със съществителните по род и число и имат еднакви окончания **-j** и **-n**:

Vi estas bona amiko. = Ти си добър приятел.

Vi estas bonaj amikoj. = Вие сте добри приятели.

Vi havas bonan amikon. = Имаш добър приятел.

Vi havas bonajn amikojn. = Имаш добри приятели.

Други случаи, съществуващи в много национални езици, се формират в есперанто чрез предлози:

Mi iras al vi. = Отивам при теб.

Mi iras kun vi. = Отивам с теб.

La teksto de la libro estas bona. = Текстът на книгата е добър.

Глаголи

Неопределената форма на глагола има окончание **-i**:

labori = работа

Сегашното време има окончание **-as**:

mi laboras = аз работя

ni laboras = ние работим

vi laboras = ти работиш

ili laboras = те работят

li/ŝi/ĝi laboras = той/тя/то работи

Миналото време има окончание **-is**:

mi laboris = аз работих

ni laboris = ние работихме

vi laboris = ти работеше

ili laboris = те работиха

li/ŝi/ĝi laboris = той/тя/то работеше

Бъдещото време има окончание **-os**:

mi laboros = аз ще работя

ni laboros = ние ще работим

vi laboros = ти ще работиш

ili laboros = те ще работят

li/ŝi/ĝi laboros = той/тя/то ще работи

ke

Подчинителният съюз **-ke** означава „че“ и с него започват подчинени изречения:

Vi vidas ke mi manĝas. = Виждаш, че ям.

Li diras ke li iros. = Той казва, че ще отиде.

mal-

Представката **mal-** променя значението на думата в противоположно значение:

bona = добър

malbona = лош

granda = голям

malgranda = малък

bela = хубав

malbela = грозен

ge-

Представката **ge-** обозначава двата пола, мъжкия и женския, заедно:

gefratoj = братя и сестри

---

gepatroj = родители

Изрази на учтивост

bonvolu = Моля...; Бъди добър да...; Ако обичаш...

---

dankon = благодаря

---

saluton = здравей; здравейте

Словоред

Обичайният словоред в изречение е следният: подлог-сказуемо-допълнение. Но използването на винителния падеж (окончание **-n**) позволява да се променя реда на думите по стилистични или практически причини:

Mi legas libron. = Аз чета книга.

Libron mi legas. = Книга аз чета.

Kio / kion

kio = какво; каквото

Kio estas tio? = Какво е това?

Kio estas sur la tablo? = Какво има на масата?

Ако в отговор на някой въпрос се очаква дума във винителен падеж, към въпросителната дума **kio** се добавя окончанието **-n**:

Kion vi faras? = Какво правиш?

Kion ŝi diris? = Какво каза тя?

Словообразуване

Съставянето на думи (корени на думи) дава възможност за създаване на нови думи с нови значения. Към корена на една дума се добавя друг корен и накрая е необходимо граматитическо окончание:

bon-ven-o = добре дошъл

---

trink-mon-0 = бакшиш

Ако такава съставна дума е трудна за произнасяне, между корените може да се вмъкне окончанието-о на предишната дума:

lern-o-libr-o = учебник

▼ Блок 5 (сесии 9-10)

Учебни цели

- повтаряне и използване на думи от предишните уроци
- използване на нови думи
- запознаване с винителния падеж **-N** и употребата му
- осъзнаване, че прилагателните завършват на **-A**
- разпознаване на използването на представката **GE-**

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук

Подготовка

- Звуци **1, 2**
- Копия на **M1**
- Упражнение **M2**
- Упражнение **M3**
- Копия на **M4**
- Копия на **M5**
- Упражнение **M6**

Нови думи

havi = имам

---

onomo = име

---

juna = млад

---

bela = хубав

veni = идвам

---

al = 1. към (iri al); 2. на (doni al)

---

hejmo = дом

---

bonvolu = Моля...; Бъди добър да...; Ако обичаш...

Учебен план

---

15 мен

Раздайте **M1** и слушайте Аудио **1**. Прочетете и преведете текста заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

Така учениците ще прочетат текста многократно, ще запомнят думите и ще научат граматическите окончания **-O, -J, -AS** и наставката **-IST-**.

Те също ще научат, че окончанието за винителен падеж **-N** и окончанието **-A**, което означава прилагателни.

Покажете окончанието за винителен падеж **-N** и накратко поговорете за неговата функция.

---

5 мен

Раздайте упражнението за превод **M11**. Помолете учениците да преведат изреченията на есперанто.

Обяснете накратко как се добавят граматически окончания към думите на есперанто: **bela, belaj, belajn, domo, domoj, domojn**.

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

10 мен

Раздайте упражнението за превод **M3**. Помолете учениците да преведат изреченията с винителен падеж на родния си език.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

---

10 мен

Раздайте песента **M4**. Преведете песента заедно и я изпейте 2-3 пъти.

---

10 мен

Пауза

---

10 мен

Раздайте диалозите **M5**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

20 мен

Раздайте упражнението за превод **M6**. Помолете учениците да преведат думите **eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori** на родния си език.

Дайте домашно задание.

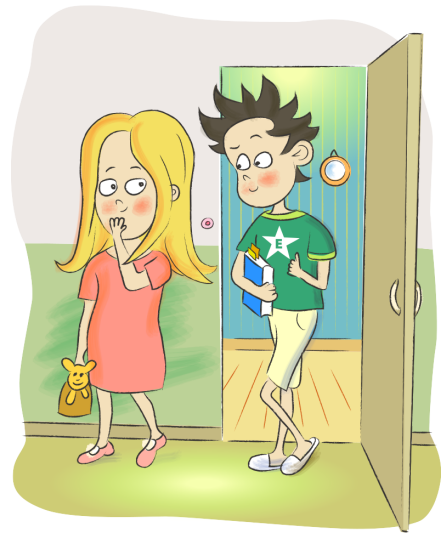
La amikino de Marko (1-a parto)

Marko havas amikino. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj.

Ana venis al la hejmo de Marko.

– Bonvolu eniri, amikino.

– Saluton, Marko. Kion vi faras?

M2 Упражнение за превод

Преведете от вашия национален език на есперанто.

Petro lernas en bela ĉambro. Junaj instruistoj estas en aŭto. Belaj knabinoj sidas en la lernoĉambro. Ana kaj Boris estas junaj.

МЗ Упражнение за превод

Преведете следните изречения с винителен падеж на вашия език.

Mi havas amikon. Mi havas amikojn Petro kaj Boris. Mi havas amikinon. Ŝi lernas lingvon. Ili lernas lingvon Esperanton. Vi lernas lingvojn.

Mi sidas

Mi sidas kaj mi skribas,

en mia lernoĉambro,

Saluton, geamikoj!

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Mi havas lernolibrojn

sur mia skribotablo.

Mi sportas kaj laboras.

Mi lernas Esperanton.

Miaj amikoj venas

al mia bela hejmo,

vi venis nun al mi,

kaj mi salutas vin.

Мелодия: [YouTube](#)

- Petro** Kio estas via nomo?
- Maja** Mia nomo estas Maja. Kiu estas vi?
- Petro** Mi estas Petro. Ĉu vi havas lernolibron de nova lingvo?
- Maja** Jes. Kaj vi?
- Petro** Ne. Kion vi faras en la lernoĉambro?
- Maja** Mi lernas kaj sidas.
- Petro** Ĉu vi estas mia amikino?
- Maja** Jes, mi estas via amikino kaj vi estas mia amiko.

М6 Упражнение за превод

Преведете на вашия език.

eniri, kunsido, malbona, malfacila, gepatroj, bonvena, gefratoj, malami, kunlabori

M7 Домашно задание

Преведете изреченията на вашия език. Внимавайте за винителния падеж.

Mi havas tablon.

Vi havas instruiston.

Ŝi lernas Esperanton.

Li skribas lernolibron.

Mi salutas instruistinon.

Измислете и напишете 5 изречения на есперанто.

▼ Блок 6 (сесии 11-12)

Учебни цели

- разпознаване на модалните глаголи **VOLI** и **ŜATI**
- използване на прилагателни с винителен падеж в различни комбинации (**bonaj – bonan, bonajn – bonan**)
- разпознаване и използване на наставката за минало време **-IS**
- разпознаване на наставката **-I**

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук, компютри за учениците (или използвайте алтернативно упражнение), топка

Подготовка

- Звуци **З, 4**
- Копия на **M8**
- Копия на **M9**
- Копия на **M10**
- Цветни карти с думи **M11**

Нови думи

legi = чета

mono = пари (на есперанто е в единствено число!)

sed = но, обаче

diri = казвам

voli = искам

romano = роман

kun = с

demandi = питам

ŝati = харесвам

kia = какъв; какъвто

nur = само

facila = лесен

bona = добър

nova = нов

trinki = пия

granda = голям

kafo = котка

tre = много (за качество); твърде

paroli = говоря

-IS = наставка за минало време

domo = къща, сграда

-I = наставка за инфинитив (неопределената форма на глагола)

Учебен план

---

15 мен

Раздайте **M8** и слушайте Аудио **3**. Прочетете и преведете текста заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

Помолете учениците да идентифицират функцията на наставката **-IS**. Сравнете я с наставката за сегашно време **-AS**. Покажете използването на наставката **-I**. Накратко обяснете значението на модалните глаголи **voli** и **ŝati** и покажете употребата им заедно с други глаголи.

---

5 мен

Играйте играта на думи с топка за заучаване и повторение на думите. Помолете учениците да образуват кръг. Хвърлете топката на някой от учениците и кажете дума на националния език, която учениците вече са научили на есперанто. Ученикът с топката превежда думата на есперанто. После той или тя може да хвърли топката на друг ученик и да каже дума, която този да преведе на есперанто. Ако ученикът не знае точната дума, учителят казва друга дума, докато ученикът отговори правилно. После той или тя може да хвърли топката нататък.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

15 мен

Раздайте диалозите **M9**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

---

5 мен

Изпейте заедно песента **M4**.

---

10 мен

Пауза

---

10 мен

Раздайте упражнението за превод **M10**. Помолете учениците да преведат изреченията с винителен падеж на родния си език.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

---

10 мен

Упражнете заедно въпросите и отговорите. Задайте въпроси, които съдържат винителен падеж. Учениците отговарят.

Възможни въпроси:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

---

20 мен

Играйте играта с цветни карти с думи в 4 пликове. Създайте групи от трима ученици и дайте на всеки плик с **M11**. Помолете групите заедно да съставят изречения с 4 думи. Думите трябва да са в следния ред:

- Думи от червения плик
- Думи от зеления плик
- Думи от синия плик
- Думи от жълтия плик

Думите да се вземат от пликите случайно. Целта е да се разбере кои изречения имат смисъл и да те да се запишат в тетрадката. Можете да направите състезание: групата, която създаде и преведе най-много изречения, побеждава. Те получават толкова точки, колкото смислени изречения са създали.

Цветни карти в 4 пликове:

- Червени думи: *mi, vi, li, ŝi, ni*
- Зелени думи: *demandas, salutas*
- Сини думи: *ĉu*
- Жълти думи: *vin, min, ŝin, lin, nin*

Примери за такива въпроси:

Ĉu mi demandas vin? Ĉu mi demandas ŝin? Ĉu vi salutas ŝin? Ĉu li salutas ŝin?

Учениците превеждат изреченията на своя език.

Дайте домашно задание.

La amikino de Marko (2. parto)

- A** Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.
- B** Ĉu vi havas bonan libron?
- A** Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

Petro Kiuj geamikoj venis al vi?

Ana Maria kaj Ivo venis kaj nun ili sidas en mia ĉambro.

Petro Kion diris viaj gepatroj?

Ana Ili volis paroli kun miaj geamikoj kaj faris demandojn al ili.

Petro Ho!

Ana Miaj geamikoj trinkis kafon kaj ni parolis pri bonaj libroj kiujn ni legis.

Petro Kiujn librojn ili ŝatas legi?

Ana Romanojn.

Petro Ankaŭ mi volas havi geamikojn kiuj ŝatas legi bonajn librojn.

Ana Miaj geamikoj Maria kaj Ivo estas ankaŭ viaj geamikoj.

M10 Упражнение за превод

Преведете следните изречения с винителен падеж на вашия език.

Mi havas novan amikon. Mi havas novajn amikojn. Mi havas bonajn amikinojn. Mi havas belan malamikon. Ŝi lernas belan lingvon. Ili lernas facilajn lingvojn. Vi lernas facilajn lingvojn ...

mi

vi

li

ŝi

ni

demandas

salutas

ĉu

vin

min

sin

lin

nin

M12 Домашно задание

Попълнете изреченията с местоименията **mi, vi, li, ŝi, ni** и техните форми във винителен падеж **lin, ŝin, min, nin, vin** и напишете нови изречения с противоположно значение.

_____ salutas _____.

Malo: _____ .

_____ demandas _____.

Malo: _____ .

_____ havas _____.

Malo: _____ .

Създайте изречения с компютъра. Създавайте 5 изречения ежедневно; превеждайте ги и ги записвайте, ако са правилни.

▼ **Блок 7** (сесии 13-14)

Учебни цели

- използване и повторение на граматиката и думите от предишните блокове
- засилване на разбирането на винителния падеж и модалните глаголи
- обсъждане на въпроси относно винителния падеж и модалните глаголи

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук, топка

Подготовка

- Звуци **1, 3, 4**
- Копия на **M13**
- Компютър(компютри)

Учебен план

15 мен Раздайте песента **M14**. Преведете песента заедно и я изпейте 2-3 пъти.

Тази песен дава възможност да се говори за функцията и позицията на винителния падеж и модалните глаголи. Мотивирайте учениците да задават въпроси и обяснете всеки въпрос.

5 мен Играйте играта на думи с топка за заучаване и повторение на думите. Помолете учениците да образуват кръг. Хвърлете топката на някой от учениците и кажете дума на националния език, която учениците вече са научили на есперанто. Ученикът с топката превежда думата на есперанто. После той или тя може да хвърли топката на друг ученик и да каже дума, която този да преведе на есперанто. Ако ученикът не знае точната дума, учителят казва друга дума, докато ученикът отговори правилно. После той или тя може да хвърли топката нататък.

5 мен Неезикова игра за пауза

20 мен Върнете се към диалога **M9** от предишния блок. Помолете учениците да го прочетат и преведат отново и ги разделете на двойки. Всяка двойка изиграва диалога, без да го превежда.

10 мен Пауза

10 мен Раздайте упражнението **M14** за упражняване на модални глаголи **voli, ŝati** и на винителния падеж. Помолете учениците да формират двойки, да си задават въпроси и да дават отговори.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

10 мен Упражнявайте въпроси и отговори заедно. Задайте въпроси, съдържащи винителен падеж. Учениците отговарят.

Възможни въпроси:

Ĉu vi salutas min? Ĉu ŝi salutas vin? Ĉu li salutas ŝin? Ĉu vi salutas nin? Kiun vi demandas? Kiun ŝi demandas? Kiun mi demandas? Kiun vi demandas?

5 мен Неезикова игра за пауза

10 мен Слушайте заедно Аудио **1** и Аудио **3**. Помолете учениците да прочетат по 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

10 мен Пейте заедно всички песни от предишните уроци.

Дайте домашно задание.

Mi ŝatas

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun geamikoj,

Jes! jes! (koruso)

En mia hejmo,

Tre! tre! (koruso)

En lernoĉambro

Jes! jes! (koruso)

Kaj en hotelo

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas kafon.

Mi ŝatas lingvojn.

Mi ŝatas sporton.

Mi ŝatas librojn.

Kun la gepatroj

Ĉu????? (koruso)

Mi ŝatas sporti

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas lerni

Tre! tre! (koruso)

Mi ŝatas trinki

Jes! jes! (koruso)

Mi ŝatas legi

Tre! tre! (koruso)

Мелодия: адаптирана по френската песен Frère Jacques

M14 Упражнение

Прочетете въпросите по-долу и попитайте вашия съсед. Чуйте отговора на съседа ви. След това си разменете ролите.

Ĉu vi ne volas legi grandan libron? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas trinki? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi volas havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi librojn. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas trinki?

M15 Домашно задание

Поставете думите в правилния ред! Внимавайте за инфинитива.

Maria trinki kafon ŝatas.

---

matematikon Petro lerni volas.

---

trinki Ĝi lakton ŝatas.

---

volas Li instruistino salut.

Peter kaj ŝatas Roberto sporti.

Създайте изречения с компютъра. Създавайте 5 изречения ежедневно; превеждайте ги и ги записвайте, ако са правилни.

▼ Блок 8 (сесии 15-16)

Учебни цели

- повтаряне на думи и учене на нови думи
- разпознаване на новия модален глагол **POVI**
- разпознаване и използване на думата **KE** като дума за връзка между подчинените изречения
- съставете думи с представките **MAL-** и **GE-**

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук, компютри за учениците (или използвайте алтернативно упражнение), топка, морфемни

Подготовка

- Звуци **5, 6**
- Копия на **M16**
- Копия на **M17**
- Отпечатайте и изрежете морфемите **M18** или накарайте децата да направят това в клас

Нови думи

frato = брат

rigardi = гледам

jen = ето

okulo = око

ankoraŭ = още

ke = че

varma = топъл

ami = обичам

iri = ходя, вървя

se = ако

kuiŕi = готвя; варя

tempo = време
(астрономическо)

dankon = благодаря

manĝi = ям; храня се

povi = мога

MAL- = представка за
обозначаване на
противоположното
на онова, което
означава коренът
на думата:
bona/malbona
(добър/лош)

ankaŭ = също; (също) и

Учебен план

---

20 мен

Раздайте **M16** и слушайте Аудио **5**. Прочетете и преведете текста заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

Поговорете за новата граматика: **povi, ke, mal-** и **ge-**. Поговорете накратко за модалните глаголи. Обърнете внимание, че модалните глаголи трябва да бъдат свързани с глаголите в инфинитив.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

15 мен

Упражнявайте модалните глаголи **povi, voli** и **ŝati**: задайте въпросите по-долу и учениците да отговорят. Помогнете им с превод, ако е необходимо.

Kion Petro volas demandi? Ĉu Ana devas paroli kun Petro? Se Ana ne volas diri kiun ŝi amas, ĉu Petro povas demandi ŝin? Kiun aŭton vi ŝatas havi? Kiu devas lerni novan lingvon? Kion vi ŝatas havi? Kiu volas paroli facilan lingvon? Ĉu Ana volas diri kiun ŝi amas? Kiun libron vi ŝatas legi?

Kun kiu vi povas sidi? Al kiu vi povas doni vian monon? De kiu venis via libro? Kian kafon vi ŝatas trinki? Kiajn librojn vi povas legi?

---

5 мен

Играйте играта на думи с топка за заучаване и повторение на думите. Помолете учениците да образуват кръг. Хвърлете топката на някой от учениците и кажете дума на националния език, която учениците вече са научили на есперанто. Ученикът с топката превежда думата на есперанто. После той или тя може да хвърли топката на друг ученик и да каже дума, която този да преведе на есперанто. Ако ученикът не знае точната дума, учителят казва друга дума, докато ученикът отговори правилно. После той или тя може да хвърли топката нататък.

---

5 мен

Пауза

---

15 мен

Раздайте диалозите **M17**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

---

5 мен

Изпейте заедно песента **M13**.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

15 мен

Играйте играта за създаване на думи. Раздайте карти със следните морфемите от **M18** (**amik, ge, mal, o, j, patr, instru, ist, facil, a, lingv, lernant**) и обяснете правилата на играта. Учениците трябва да сложат морфемите една до друга и да открият кои думи имат смисъл. След това превеждат думите на своя език.

Учениците създават думи като:

malamiko, malamikinoj, gemalamikoj, gepatroj, patrinoj, instruistoj, malfacilaj, gelingvistoj, malbelaj, gelernantoj

---

---

5 мен

Играйте играта с винителния падеж: **Kion vi havas?**

Решете кой ученик започва играта и му дайте топката. След това попитайте: **"Kion vi havas?"** Ученикът отговаря: **"Mi havas pilkon."** Този ученик после избира някой друг и пита: **"Kion vi havas?"** Вторият взема топката и отговаря: **"Mi havas pilkon."** След това той или тя пита трети ученик: **"Kion mi havas? Kion vi havas?"** Отговорите винаги трябва да бъдат: **"Vi havas pilkon. Mi havas pilkon."**

Дайте домашно задание.

M16 La amikino de Marko

Marko havas amikinson. Ŝia nomo estas Ana. Ŝi estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas geamikoj. Ana venis al la hejmo de Marko.

Marko Bonvolu eniri, amikino.

Ana Saluton Marko. Kion vi faras?

Marko Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.

Ana Ĉu vi havas bonan libron?

Marko Jes, mi havas. Mi ŝatas legi nur bonajn librojn. Ĉu vi volas trinki kafon?

Ana Jes. Ĉu viaj gepatroj kaj gefratoj estas en via hejmo?

Marko Ne. Jen la kafo, ĝi estas ankoraŭ varma. Mi nun kuiris ĝin.

Ana Dankon. Mi povas trinki ankaŭ malvarman kafon.

Marko Marko rigardis la belajn okulojn de Ana. Mi vidas, ke li amas ŝin.

Petro Ĉu vi povas vidi min? Mi ne estas en la ĉambro.

Ana Jes, mi povas vidi vin. Vi nun eniris.

Petro Kion vi vidas?

Ana Vi havas monon? Kiu mono ĝi estas?

Petro Mi havas japanan monon. Kion vi ŝatas?

Ana Mi ŝatas trinki kafon kaj paroli kun vi.

Petro Nun ni trinkas malvarman kafon. Varman mi ne havas.

Ana Jes. Ĉu vi kuiris ĝin?

Petro Ne. Mia patrino kuiris la kafon. Ĉu vi povas respondi al mia demando?

Ana Kiu demando?

Petro Kiun vi amas?

Ana Mi ne volas diri.

amik

ge

mal

o

j

patr

instru

ist

facil

a

lingv

lernant

M19 Домашно задание

Попълнете с една от тези три думи: **trinki 3x**, **librojn 2x**, **ŝi, vi, paroli, ŝatas, libron, amikinon, legis, volas**.

Marko havas _____. Ŝia nomo estas Ana. _____ estas juna kaj bela. Ana kaj Marko estas _____.

Ana venis al la hejmo de Marko.

– Bonvolu eniri, amikino.

– Saluton Marko. Kion _____ faras?

Saluton. Mi _____, sed nun mi _____ paroli kun vi.

Ĉu vi havas bonan libron?

Jes, mi havas. Mi _____ legi nur bonajn _____. Ĉu vi volas _____ kafon?

Ĉu vi ne volas legi grandan _____? Kiu ŝatas lerni novan, belan lingvon? Kion ŝi volas _____? Ĉu vi ŝatas paroli kun via patrino? Ĉu vi _____ havi monon en via hejmo? En kiu ĉambro li ŝatas legi _____. Kion la patrino volas instrui al vi? Kian kafon ŝi volas _____?

Създайте изречения с компютъра. Създавайте 5 изречения ежедневно; превеждайте ги и ги записвайте, ако са правилни.

▼ Блок 9 (сесии 17-18)

Учебни цели

- повтаряне на думи и учене на нови думи
- съставяне на изречения в минало и сегашно време с винителен падеж и модални глаголи
- засилване на разбирането представката **MAL-**

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук, топка, Цветни карти с думи

Подготовка

- Звуци **5, 7**
- Копия на Диалог **M21**
- Отпечатани и изрязани цветни карти **M20** в пликове
- Компютър(компютри)
- Копия на **M22**

Нови думи

kia = какъв; какъвто

Slovakio = Словакия

---

simpatia = симпатичен

centro = център

---

restoracio = ресторант

Учебен план

---

20 мен

Върнете се към текста **M16** чуйте аудиозаписите **5**.

Прочетете и преведете заедно. Помолете учениците да прочетат 2 изречения и да ги преведат отново. Когато стигнат до края на текста, те започват отново, но този път без превод. Учителят помага само с правилно произношение и, ако е необходимо, с превод.

Обсъждане на граматиката: **povi, ke, mal-** и **ge-**. Обърнете внимание, че глаголите в миналото време имат окончание **-is**.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

20 мен

Играйте играта с цветни карти с думи в 5 пликове. Създайте групи от трима ученици и дайте на всеки плик с **M20**. Помолете групите заедно да съставят изречения с 5 думи. Думите трябва да са в следния ред:

- Думи от червения плик
- Думи от зеления плик
- Думи от синия плик
- Думи от кафявия плик
- Думи от жълтия плик

Думите да се вземат от пликите случайно. Целта е да се разбере кои изречения имат смисъл и да те да се запишат в тетрадката. Можете да направите състезание: групата, която създаде и преведе най-много изречения, побеждава. Те получават толкова точки, колкото смислени изречения са създали.

Цветни карти в 5 пликове:

- Червени думи: **amiko, libro, lernanto, sportisto, patro, patrino, instruisto, instruistino, hejmo, domo, kafo, mono, frato, fratino, okulo, mi, vi, li, ŝi, ĝi**
- Зелени думи: **povas, volas, povis, volis, devas, devis, ŝatas, ŝatis**
- Сини думи: **instrui, lerni, skribi, demandi, fari, havi, kuiri, legi, rigardi, trinki, vidi**
- Кафяви думи: **belan, bonan, facilan, grandan, junan, novan, malbonan, malbelan, malfacilan, malgrandan, maljunan, malnovan, varman, malvarman, mian, vian, lian, ŝian, ĝian**
- Жълти думи: **amikon, libron, lernanton, sportiston, patron, patrion, instruiston, instruistinon, hejmon, domon, kafon, monon, fraton, fratiron, okulon, min, vin, lin, ŝin, ĝin**

Примери:

- **Amiko volas LERNI novan lingvon.**
  - **Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.**
-

5 мен

Пауза

---

15 мен

Раздайте диалозите **M21**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го преведат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

---

5 мен

Изпейте заедно песента **M13**.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

20 мен

Раздайте упражнението **M22**. Помолете учениците да преведат думите на есперанто и също така да напишат думите с противоположно значение.

Дайте домашно задание.

amiko

libro

lernanto

sportisto

patro

patrino

instruisto

instruistino

hejmo

domo

kafo

mono

frato

fratino

okulo

mi

vi

li

ŝi

ĝi

povas

volas

povis

volis

devas

devis

ŝatas

ŝatis

instrui

lerni

skribi

demandi

fari

havi

kuri

legi

rigardi

trinki

vidi

belan

bonan

facilan

grandan

junan

novan

malbonan

malbelan

malfacilan

malgrandan

maljunan

malnovan

varman

malvarman

mian

vian

lian

ŝian

ĝian

amikon

libron

lernanton

sportiston

patron

patrinon

instruiston

instruistinon

hejmon

domon

kafon

monon

fraton

fratinon

okulon

min

vin

lin

ŝin

ĝin

- Petro** Kiaj estas viaj novaj geamikoj, Ana?
- Ana** Junaj kaj simpatiaj. Ili havas ankaŭ belajn okulojn.
- Petro** Ĉu vi parolis kun ili pri viaj gefratoj kaj gepatroj?
- Ana** Mi ne povis. Miaj gepatroj estis en la ĉambro.
- Petro** Ĉu la geamikoj havas monon?
- Ana** Ili havas. Kun kiuj viaj geamikoj vi sidis en restoracio?
- Petro** Kun novaj geamikoj, kiuj venis de Slovakio.
- Ana** Ho, Ĉu ili venis en aŭto?
- Petro** Jes. Nun ili estas en hotelo kaj manĝas.
- Ana** Kion ili ŝatas vidi?
- Petro** La centron de Zagrebo.

М22 Упражнение

Преведете прилагателните на есперанто и напишете противоположното значение.

	Превод	Противоположно значение
лесен		
добър		
млад		
топъл		
хубав		
нов		
голям		

М23 Домашно задание

Създайте изречения с компютъра. Създавайте 5 изречения ежедневно; превеждайте ги и ги записвайте, ако са правилни.

▼ Блок 10 (сесии 19-20)

Учебни цели

- упражняване на реч в симулация на жизнена ситуация (скетч)
- повтаряне на думи и учене на нови

Необходими учебни средства

- компютър за пускане на звук, топка, Цветни карти с думи

Подготовка

- Звуци **8, 9**
- Копия на **M24**
- Копия на **M25**
- Отпечатани и изрязани цветни карти **M20** в пликове

Нови думи

tempo = време (астрономическо)

---

kune = заедно

---

matematiko = математика

infano = дете

---

preni = вземам

Учебен план

---

20 мен

Помолете учениците да играят кратък скеч. Създайте групи от 3 ученика. На групи, учениците първо да прочетат и преведат скеча **M241**. Действието продължава и след междучасието.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

15 мен

Продължете работата по скеча. Формираните групи от 3 ученика играят скеча една след друга.

---

5 мен

Играйте играта на думи с топка за заучаване и повторение на думите. Помолете учениците да образуват кръг. Хвърлете топката на някой от учениците и кажете дума на националния език, която учениците вече са научили на есперанто. Ученикът с топката превежда думата на есперанто. После той или тя може да хвърли топката на друг ученик и да каже дума, която този да преведе на есперанто. Ако ученикът не знае точната дума, учителят казва друга дума, докато ученикът отговори правилно. После той или тя може да хвърли топката нататък.

---

10 мен

Пауза

---

15 мен

Раздайте диалозите **M25**.

Разделете учениците по двойки и ги помолете да четат диалога и да го превеждат. Помолете една двойка да чете диалога на глас и да го превежда ред по ред. Помогнете им с превода, ако е необходимо. После помолете тази двойка да изиграе диалога, без отново да го превежда. Ако има време, можете да помолите друга двойка да изиграе диалога.

---

5 мен

Изпейте заедно песента **M4**.

---

5 мен

Неезикова игра за пауза

---

15 мен

Играйте играта с цветни карти с думи в 5 пликосе. Създайте групи от трима ученици и дайте на всеки пликосе с **M20**. Помолете групите заедно да съставят изречения с 5 думи. Думите трябва да са в следния ред:

- Думи от червения плик
- Думи от зеления плик
- Думи от синия плик
- Думи от кафявия плик
- Думи от жълтия плик

Думите да се вземат от пликосете случайно. Целта е да се разбере кои изречения имат смисъл и да те да се запишат в тетрадката. Можете да направите състезание: групата, която създаде и преведе най-много изречения, побеждава. Те получават толкова точки, колкото смислени изречения са създали.

Цветни карти в 5 пликосе:

- Червени думи: *amiko, libro, lernanto, sportisto, patro, patrino, instruisto, instruistino, hejmo, domo, kafo, mono, frato, fratino, okulo, mi, vi, li, ŝi, ĝi*
- Зелени думи: *povas, volas, povis, volis, devas, devis, ŝatas, ŝatis*
- Сини думи: *instrui, lerni, skribi, demandi, fari, havi, kuiri, legi, rigardi, trinki, vidi*
- Кафяви думи: *belan, bonan, facilan, grandan, junan, novan, malbonan, malbelan, malfacilan, malgrandan, maljunan, malnovan, varman, malvarman, mian, vian, lian, ŝian, ĝian*
- Жълти думи: *amikon, libron, lernanton, sportiston, patron, patrion, instruiston, instruistinon, hejmon, domon, kafon, monon, fraton, fratiron, okulon, min, vin, lin, ŝin, ĝin*

Примери за такива въпроси:

Amiko volas LERNI novan lingvon.

Hejmo devas SKRIBI bonan kafon.

5 мен

Изпейте заедно песента **M13**.

Дайте домашно задание.

Mi ne volas manĝi

Patrino (al infano)

Manĝu!

Infano Mi ne volas!

Patrino Manĝu! Estu bona! Manĝu!

Infano Mi ne volas manĝi. Mi ne volas esti bona.

Patrino (al la patro)

Ĉu vi vidas? Li ne volas manĝi. Li ne volas esti bona.

Patro (al la patrino)

Jes. Mi vidas. Li diras ke li ne volas manĝi. Li diras ke li ne volas esti bona.

Patro (al la infano)

Ĉu vi volas manĝi? Ĉu vi volas esti bona? Vi devas manĝi. Vi devas esti bona.

Infano Ne, mi ne volas manĝi. Ne, mi ne volas esti bona.

Mi ne devas manĝi. Mi ne devas esti bona. Kiu diras ke mi devas manĝi? Kiu diras ke mi devas esti bona?

Patrino Ĉu vi ne povas manĝi?

Infano Mi povas. Mi ne volas. Mi povas manĝi. Mi ne volas manĝi. Mi povas esti bona. Mi ne volas esti bona. Mi povas diri, ke mi ne volas manĝi. Mi povas diri ke mi ne volas esti bona.

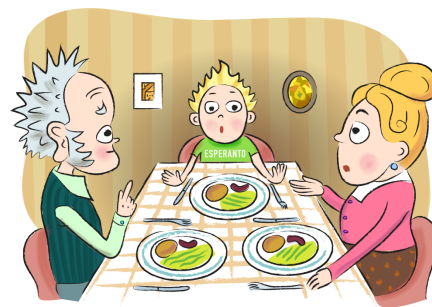
Patrino Vi ne povas diri, ke vi ne volas manĝi. Vi devas manĝi!

Infano (elprenas libron, lernolibron de Esperanto)

Mi ne devas manĝi. Mi ne havas tempon. Mi lernas Esperanton.

Patro kaj patrino (kune)

Li ne havas tempon. Li lernas Esperanton.

Petro Saluton, Ana. Ĉu vi havis bonan manĝon?

Ana Jes. Mia patrino kuiras bonajn manĝojn kaj mi ŝatas manĝi.

Petro Kion vi lernis, ĉu matematikon?

Ana Ne. Mi devis lerni pri lingvoj.

Petro Kian lernolibron pri lingvoj vi havas?

Ana Malbonan libron. Kaj vi, kion vi lernis?

Petro Matematikon mi volis lerni sed mi devis manĝi kaj ne lernis.

Ana Manĝi vi devas, sed ankaŭ lerni vi devas.

Petro Mi volas diri al vi, ke vi estas bela.

Ana Dankon.

М26 Домашно задание

Повторете и научете всички думи от урока 2.